

(ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ)

ΣΥΜΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΟΠΟΙΗΣΗ ΟΡΙΣΜΕΝΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΣΤΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

ΤΑ ΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΑ ΚΡΑΤΗ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ,

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ τη σημαντική συμβολή της σύμβασης για την ενοποίηση ορισμένων κανόνων στις διεθνείς αεροπορικές μεταφορές, η οποία υπογράφηκε στη Βαρσοβία στις 12 Οκτωβρίου 1929, αποκαλούμενη στο εξής «σύμβαση της Βαρσοβίας», καθώς και άλλων συναφών νομοθετημάτων εναρμόνισης του ιδιωτικού διεθνούς αεροπορικού δικαίου,

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ την ανάγκη να εκσυγχρονισθεί και να κωδικοποιηθεί η σύμβαση της Βαρσοβίας και τα συναφή νομοθετήματα,

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ ότι είναι σημαντικό να εξασφαλισθεί η προστασία των συμφερόντων του καταναλωτή στις διεθνείς αεροπορικές μεταφορές και ότι χρειάζεται δικαίη αποζημίωση με βάση την αρχή της επανόρθωσης,

ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΝΟΝΤΑΣ ότι επιθυμούν τη μεθοδική ανάπτυξη των δραστηριοτήτων των διεθνών αεροπορικών μεταφορών και την ομαλή ροή των επιβατών, αποσκευών και φορτίου, σύμφωνα με τις αρχές και τους στόχους της σύμβασης για τη Διεθνή Πολιτική Αεροπορία, που συνήφθη στο Σικάγο στις 7 Δεκεμβρίου 1944,

ΠΕΠΕΙΣΜΕΝΑ ότι η συλλογική δράση των κρατών για την περαιτέρω εναρμόνιση και κωδικοποίηση ορισμένων κανόνων που διέπουν τις διεθνείς αεροπορικές μεταφορές μέσω νέας σύμβασης, είναι το πλέον κατάλληλο μέσο για να επιτευχθεί θεμιτή ισορροπία συμφερόντων,

ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΝ ΤΑ ΕΞΗΣ:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1

Πεδίο εφαρμογής

1. Η παρούσα σύμβαση εφαρμόζεται σε όλες τις επ' αμοιβή διεθνείς αεροπορικές μεταφορές επιβατών, αποσκευών και φορτίου. Εφαρμόζεται επίσης στις δωρεάν αεροπορικές μεταφορές που εκτελούνται από επιχειρήσεις αερομεταφορών.

2. Για τους σκοπούς της παρούσας σύμβασης, ως «διεθνής μεταφορά» νοείται οιαδήποτε μεταφορά στην οποία, με βάση τη συμφωνία μεταξύ των μερών, ο τόπος αναχώρησης και ο τόπος προορισμού, ανεξαρτήτως εάν υπάρχει ή όχι διακοπή της μεταφοράς ή μεταφόρτωση, ευρίσκονται είτε επί του εδάφους δύο συμβαλλομένων κρατών, είτε επί του εδάφους ενός και μόνον συμβαλλομένου κράτους, εφόσον έχει συμφωνηθεί ο τόπος ενδιάμεσου σταθμού επί του εδάφους άλλου κράτους, ακόμη και όταν το κράτος αυτό δεν είναι συμβαλλόμενο κράτος. Η μεταφορά μεταξύ δύο σημείων επί του εδάφους ενός και μόνον συμβαλλομένου κράτους χωρίς να έχει συμφωνηθεί ο τόπος ενδιάμεσου σταθμού επί του εδάφους άλλου κράτους, δεν νοείται ως διεθνής μεταφορά για τους σκοπούς της παρούσας σύμβασης.

3. Η μεταφορά που εκτελείται από διαδοχική σειρά αερομεταφορών θεωρείται, για τους σκοπούς της παρούσας σύμβασης, ως αδιαίρετη μεταφορά, εφόσον τα μέρη την εκλαμβάνουν ως μία και μόνη δραστηριότητα, ανεξαρτήτως εάν αυτή έχει συμφωνηθεί υπό τη μορφήν ενός και μόνον τίτλου ή σειράς τίτλων ταξιδιού, και δεν χάνει τον διεθνή της χαρακτήρα απλώς και μόνον διότι ένας τίτλος ταξιδιού ή η σειρά τίτλων ταξιδιού εκτελείται εξ ολοκλήρου επί του εδάφους του ίδιου κράτους.

4. Η παρούσα σύμβαση εφαρμόζεται επίσης στις μεταφορές που ορίζει το κεφάλαιο V, υπό τους όρους που περιέχει το εν λόγω κεφάλαιο.

Άρθρο 2

Μεταφορές εκτελούμενες από το κράτος και μεταφορά ταχυδρομείου

1. Η παρούσα σύμβαση εφαρμόζεται στις μεταφορές που εκτελούνται από το κράτος ή από άλλα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, υπό τους όρους που προβλέπονται στο άρθρο 1.

2. Όσον αφορά τη μεταφορά ταχυδρομείου, ο μεταφορέας είναι υπεύθυνος μόνον έναντι της αρμόδιας ταχυδρομικής διοίκησης, σύμφωνα με τους κανόνες που εφαρμόζονται στις σχέσεις μεταξύ των μεταφορέων και των ταχυδρομικών διοικήσεων.

3. Οι διατάξεις της παρούσας σύμβασης, πλην εκείνων της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου, δεν εφαρμόζονται για τη μεταφορά ταχυδρομείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ

ΕΓΓΡΑΦΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΕΡΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΕΠΙΒΑΤΩΝ, ΑΠΟΣΚΕΥΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΤΙΟΥ

Άρθρο 3

Επιβάτες και αποσκευές

1. Όσον αφορά τη μεταφορά επιβατών, παρέχεται ατομικός ή συλλογικός τίτλος μεταφοράς στον οποίο:

α) αναγράφεται ο τόπος αναχώρησης και προορισμού,

β) εφόσον ο τόπος αναχώρησης και προορισμού ευρίσκονται επί του εδάφους ενός και μόνον συμβαλλομένου κράτους, και ένας ή περισσότεροι από τους συμφωνηθέντες ενδιάμεσους σταθμούς ευρίσκονται επί του εδάφους άλλου κράτους, αναγράφεται τουλάχιστον ένας από αυτούς τους ενδιάμεσους σταθμούς.

2. Οιοδήποτε άλλο μέσο το οποίο διατηρεί τις πληροφορίες που περιέχει η παράγραφος 1, μπορεί να υποκαθιστά την έκδοση του τίτλου μεταφοράς που αναφέρεται στην εν λόγω παράγραφο. Όταν χρησιμοποιείται αυτό το άλλο μέσο, ο μεταφορέας παραδίδει στον επιβάτη γραπτή δήλωση με τις διατηρούμενες πληροφορίες.

3. Ο μεταφορέας παραδίδει στον επιβάτη αναγνωριστικό απόκομμα αποσκευών για κάθε αποσκευή που πέρασε από έλεγχο.

4. Δίδεται στον επιβάτη γραπτό σημείωμα όπου αναγράφεται ότι η παρούσα σύμβαση, στις περιπτώσεις εφαρμογής της, διέπει και μπορεί να περιορίσει την ευθύνη των μεταφορέων σε περίπτωση θανάτου ή τραυματισμού και καταστροφής ή απώλειας αποσκευής ή καθυστέρησης.

5. Η μη τήρηση των διατάξεων των προηγούμενων παραγράφων δεν θίγει την ύπαρξη ή την ισχύ σύμβασης μεταφοράς, η οποία, ωστόσο, υπόκειται στους κανόνες της παρούσας σύμβασης, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αφορούν τον περιορισμό της ευθύνης.

Άρθρο 4

Φορτίο

1. Για τη μεταφορά φορτίου, εκδίδεται αεροπορική φορτωτική.

2. Οιοδήποτε άλλο μέσο στο οποίο τηρείται πρωτόκολλο της μεταφοράς που πρόκειται να εκτελεστεί, μπορεί να υποκαθιστά την έκδοση αεροπορικής φορτωτικής. Όταν χρησιμοποιείται αυτό το άλλο μέσο, και κατόπιν αιτήσεως του αποστολέα, ο μεταφορέας του παραδίδει την απόδειξη του φορτίου, η οποία επιτρέπει την αναγνώριση της αποστολής και την πρόσβαση στις πληροφορίες που περιέχονται στο πρωτόκολλο που τηρείται με αυτό το άλλο μέσο.

Άρθρο 5

Περιεχόμενο της αεροπορικής φορτωτικής ή της απόδειξης φορτίου

Στην αεροπορική φορτωτική ή απόδειξη φορτίου, αναγράφονται:

- α) ο τόπος αναχώρησης και προορισμού,
- β) εφόσον ο τόπος αναχώρησης και προορισμού ευρίσκονται επί του εδάφους ενός και μόνον συμβαλλομένου κράτους και ένας ή περισσότεροι από τους συμφωνηθέντες ενδιάμεσους σταθμούς ευρίσκονται επί του εδάφους άλλου κράτους, τουλάχιστον ένας από αυτούς τους ενδιάμεσους σταθμούς, και
- γ) το βάρος της αποστολής.

Άρθρο 6

Έγγραφο σχετικά με τη φύση του φορτίου

Ο αποστολέας μπορεί να υποχρεωθεί, εν ανάγκη, προκειμένου να διεκπεραιώσει τις αναγκαίες διατυπώσεις του τελωνείου, της αστυνομίας ή άλλων δημόσιων αρχών, να παραδώσει έγγραφο όπου αναγράφεται η φύση του φορτίου. Η διάταξη αυτή δεν συνεπάγεται για τον μεταφορέα κανένα καθήκον, υποχρέωση ή ευθύνη.

Άρθρο 7

Περιγραφή της αεροπορικής φορτωτικής

1. Η αεροπορική φορτωτική συντάσσεται από τον αποστολέα σε τρία πρωτότυπα μέρη.

2. Το πρώτο μέρος φέρει τη μνεία «για τον μεταφορέα» και υπογράφεται από τον αποστολέα. Το δεύτερο μέρος φέρει τη μνεία «για τον παραλήπτη» και υπογράφεται από τον αποστολέα και τον μεταφορέα. Το τρίτο μέρος υπογράφεται από τον μεταφορέα, ο οποίος το παραδίδει στον αποστολέα αφού το φορτίο γίνει δεκτό.

3. Η υπογραφή του μεταφορέα και του αποστολέα μπορεί να είναι τυπωμένη ή να έχει τη μορφή σφραγίδας.

4. Εάν, κατ' αίτησιν του αποστολέα, ο μεταφορέας εκδώσει αεροπορική φορτωτική, θεωρείται ότι την εξέδωσε ο μεταφορέας, εξ ονόματος του αποστολέα, μέχρις αποδείξεως του εναντίου.

Άρθρο 8

Έγγραφα πολλαπλών δεμάτων

Σε περίπτωση πλειόνων δεμάτων:

- α) ο μεταφορέας του φορτίου έχει το δικαίωμα να ζητάει από τον αποστολέα να συντάσσει χωριστές αεροπορικές φορτωτικές,
- β) ο αποστολέας έχει το δικαίωμα να ζητά από τον μεταφορέα την παράδοση χωριστών αποδείξεων φορτίου, όταν χρησιμοποιούνται τα άλλα μέσα που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 4.

Άρθρο 9

Μη τήρηση των διατάξεων σχετικά με τα υποχρεωτικά έγγραφα

Η μη τήρηση των διατάξεων των άρθρων 4 έως 8 δεν θίγει την ύπαρξη ούτε την ισχύ του τίτλου μεταφοράς, ο οποίος υπόκειται πάντως στους κανόνες της παρούσας σύμβασης, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αφορούν τον περιορισμό της ευθύνης.

Άρθρο 10

Ευθύνη για τα στοιχεία των εγγράφων

1. Ο αποστολέας είναι υπεύθυνος για την ακρίβεια των στοιχείων και των δηλώσεων που αφορούν το φορτίο, που καταγράφηκαν από τον ίδιο ή εξ ονόματός του στην αεροπορική φορτωτική ή παρασχέθησαν από τον ίδιο ή εξ ονόματός του, στον μεταφορέα, για να καταχωρηθούν στην απόδειξη παραλαβής του φορτίου ή στο πρωτόκολλο που τηρείται με τα άλλα μέσα, που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 4. Οι διατάξεις αυτές ισχύουν, επίσης, όταν το πρόσωπο που ενεργεί εξ ονόματος του αποστολέα, είναι επίσης και πράκτορας του μεταφορέα.

2. Ο αποστολέας φέρει την ευθύνη για κάθε ζημία που υπέστη ο μεταφορέας ή κάθε άλλο πρόσωπο έναντι του οποίου είναι υπεύθυνος ο μεταφορέας, εξαιτίας παρατυπίας, ανακρίβειας ή ατέλειας των στοιχείων και των δηλώσεων που παρεσχέθησαν ή έγιναν από τον αποστολέα ή εξ ονόματός του.

3. Με την επιφύλαξη των διατάξεων των παραγράφων 1 και 2 του παρόντος άρθρου, ο μεταφορέας φέρει την ευθύνη για κάθε ζημία που υπέστη ο αποστολέας ή κάθε άλλο πρόσωπο έναντι του οποίου είναι υπεύθυνος ο αποστολέας, εξαιτίας παρατυπίας, ανακρίβειας ή ατέλειας των στοιχείων και των δηλώσεων που καταγράφηκαν απ' αυτόν ή εξ' ονόματός του, στην απόδειξη παραλαβής του φορτίου ή στο πρωτόκολλο που τηρείται με τα άλλα μέσα που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 4.

Άρθρο 11

Αποδεικτική αξία των εγγράφων

1. Η αεροπορική φορτωτική ή η απόδειξη παραλαβής του φορτίου αποδεικνύουν, μέχρις αποδείξεως του εναντίου, τη σύναψη της σύμβασης, την παραλαβή του φορτίου και τους όρους μεταφοράς που αναφέρονται σ' αυτή.

2. Τυχόν δηλώσεις στην αεροπορική φορτωτική ή στην απόδειξη παραλαβής του φορτίου σχετικά με το βάρος, τις διαστάσεις και τη συσκευασία του φορτίου καθώς και σχετικά με τον αριθμό των δεμάτων, αποτελούν απόδειξη, μέχρις αποδείξεως του εναντίου. Οι δηλώσεις που αφορούν την ποσότητα, τον όγκο και την κατάσταση του φορτίου δεν αποτελούν αποδεικτικό στοιχείο κατά του μεταφορέα, εκτός εάν έχουν ελεγχθεί από τον μεταφορέα και συγχρόνως έχουν αναγραφεί στην αεροπορική φορτωτική ή στην απόδειξη της παραλαβής του φορτίου, παρουσία του αποστολέα, ή εκτός εάν συνδέονται με την εμφανή κατάσταση του φορτίου.

Άρθρο 12

Δικαίωμα διαχείρισης του φορτίου

1. Ο αποστολέας, υπό την επιφύλαξη ότι εκτελεί όλες τις υποχρεώσεις του με βάση τη σύμβαση μεταφοράς, έχει δικαίωμα διαχείρισης του φορτίου είτε αποσύροντάς το στον αερολιμένα αναχώρησης ή προορισμού, είτε σταματώντας το σε οιοδήποτε τόπο προσγείωσης κατά τη διάρκεια του ταξιδιού, είτε ζητώντας να παραδοθεί στον τόπο προορισμού ή κατά τη διάρκεια του ταξιδιού σε πρόσωπο διαφορετικό από τον παραλήπτη που αρχικά είχε ορίσει, είτε ζητώντας να του επιστραφεί στον αερολιμένα αναχώρησης. Ο αποστολέας δεν πρέπει να ασκεί αυτό το δικαίωμα διαχείρισης κατά τρόπο που να θίγει τον μεταφορέα ή άλλους αποστολείς και οφείλει να επιστρέφει τυχόν έξοδα που προκλήθηκαν από την άσκηση του δικαιώματος αυτού.

2. Εφόσον είναι αδύνατη η εκτέλεση των οδηγιών του αποστολέα, ο μεταφορέας οφείλει να τον ενημερώνει αμέσως.

3. Εάν ο μεταφορέας εκτελέσει τις οδηγίες του αποστολέα σχετικά με τη διαχείριση του φορτίου χωρίς να απαιτήσει την προσκόμιση του μέρους της αεροπορικής φορτωτικής ή της απόδειξης παραλαβής του φορτίου που παραδίδεται στον αποστολέα, ο μεταφορέας είναι υπεύθυνος, με την επιφύλαξη του δικαιώματός του για επανόρθωση από τον αποστολέα, για κάθε ζημία η οποία μπορεί να προκληθεί, σε οιοδήποτε πρόσωπο το οποίο έχει νομίμως στην κατοχή του το εν λόγω μέρος της αεροπορικής φορτωτικής ή της απόδειξης παραλαβής του φορτίου.

4. Το δικαίωμα του αποστολέα εκπνέει τη στιγμή που αρχίζει το δικαίωμα του παραλήπτη σύμφωνα με το άρθρο 13. Ωστόσο, εάν ο παραλήπτης αρνηθεί να παραλάβει το φορτίο, ή εάν είναι αδύνατη

η επικοινωνία με αυτόν, ο αποστολέας επανακτά το δικαίωμα διαχείρισης του φορτίου.

Άρθρο 13

Παράδοση του φορτίου

1. Εκτός από την περίπτωση κατά την οποία ο αποστολέας ασκεί το δικαίωμά του βάσει του άρθρου 12, ο παραλήπτης έχει το δικαίωμα, κατά την άφιξη του φορτίου στον τόπο προορισμού, να ζητήσει από τον μεταφορέα να του παραδώσει το φορτίο, κατόπιν πληρωμής των οφειλόμενων τελών και εκπλήρωσης των όρων της μεταφοράς.

2. Εκτός αν άλλως ορίζεται, ο μεταφορέας οφείλει να ειδοποιεί τον παραλήπτη μόλις φθάνει το φορτίο.

3. Εάν ο μεταφορέας αναγνωρίσει την απώλεια του φορτίου, ή εάν το φορτίο δεν φθάσει μετά την πάροδο επτά ημερών από την ημερομηνία κατά την οποία έπρεπε να έχει φθάσει, ο παραλήπτης δικαιούται να επικαλεσθεί έναντι του μεταφορέα τα δικαιώματα που απορρέουν από τη σύμβαση μεταφοράς.

Άρθρο 14

Επιβολή των δικαιωμάτων του αποστολέα και του παραλήπτη

Ο αποστολέας και ο παραλήπτης μπορούν να επιβάλλουν όλα τα δικαιώματα που τους παρέχονται αντιστοίχως από τα άρθρα 12 και 13, έκαστος επ' ονόματί του, είτε ενεργούν προς ίδιο συμφέρον είτε προς το συμφέρον άλλου, υπό τον όρο ότι εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις που τους επιβάλλονται από τη σύμβαση μεταφοράς.

Άρθρο 15

Σχέσεις μεταξύ αποστολέα και παραλήπτη ή αμοιβαίες σχέσεις μεταξύ τρίτων μερών

1. Τα άρθρα 12, 13 και 14 δεν θίγουν ούτε τις σχέσεις μεταξύ αποστολέα και παραλήπτη ούτε τις αμοιβαίες σχέσεις μεταξύ τρίτων μερών, τα δικαιώματα των οποίων απορρέουν είτε από τον αποστολέα είτε από τον παραλήπτη.

2. Κάθε ρήτρα παρέκκλισης από τις διατάξεις των άρθρων 12, 13 και 14 πρέπει να είναι εγγεγραμμένη στην αεροπορική φορτωτική ή στην απόδειξη παραλαβής του φορτίου.

Άρθρο 16

Διατυπώσεις τελωνείου, αστυνομίας ή άλλων δημόσιων αρχών

1. Ο αποστολέας οφείλει να παρέχει τις πληροφορίες και τα έγγραφα που απαιτούνται για να φέρει σε πέρας τις διατυπώσεις του τελωνείου, της αστυνομίας και άλλων δημόσιων αρχών πριν να παραδοθεί το φορτίο στον παραλήπτη. Ο αποστολέας είναι υπεύθυνος έναντι του μεταφορέα για οιαδήποτε ζημία είναι δυνατόν να προκληθεί εξ αιτίας της έλλειψης, ανεπάρκειας ή παρατυπίας των εν λόγω πληροφοριών ή εγγράφων, εκτός εάν η ζημία οφείλεται σε σφάλμα του μεταφορέα, των υπαλλήλων ή των πρακτόρων του.

2. Ο μεταφορέας δεν υποχρεούται να διερευνά την ακρίβεια ή την επάρκεια αυτών των πληροφοριών ή εγγράφων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ III

ΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΜΕΤΑΦΟΡΕΑ ΚΑΙ ΕΚΤΑΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗΣ
ΓΙΑ ΖΗΜΙΑ

Άρθρο 17

Θάνατος και τραυματισμός επιβάτη — Ζημία αποσκευών

1. Ο μεταφορέας ευθύνεται για τη ζημία που προκαλείται σε περίπτωση θανάτου ή σωματικού τραυματισμού επιβάτη, υπό τον όρο μόνον ότι, το δυστύχημα που προκάλεσε τον θάνατο ή τον τραυματισμό σημειώθηκε όταν ο επιβάτης ευρίσκετο επί του αεροσκάφους ή κατά τη διάρκεια της επιβίβασης ή της αποβίβασης.

2. Ο μεταφορέας ευθύνεται για τη ζημία που προκαλείται σε περίπτωση καταστροφής, απώλειας, ή βλάβης αποσκευών που είχαν περάσει από τον σχετικό έλεγχο, υπό τον όρο μόνον ότι, το συμβάν που προκάλεσε την καταστροφή, την απώλεια ή τη βλάβη σημειώθηκε επί του αεροσκάφους ή κατά τη διάρκεια οιασδήποτε περιόδου κατά την οποία οι ελεγχθείσες αποσκευές ευρίσκοντο υπό την ευθύνη του μεταφορέα. Ωστόσο, ο μεταφορέας δεν ευθύνεται στο μέτρο που η ζημία προκλήθηκε εξ αιτίας ενδογενούς ελαττώματος, της ποιότητας ή ατέλειας της αποσκευής. Σε περίπτωση που οι αποσκευές, και ιδίως τα προσωπικά είδη, δεν έχουν περάσει από έλεγχο, ο μεταφορέας ευθύνεται εφόσον η ζημία προκαλείται εξ υπαιτιότητάς του ή εξ υπαιτιότητας των υπαλλήλων ή των πρακτόρων του.

3. Εφόσον ο μεταφορέας αποδέχεται την απώλεια αποσκευών που είχαν περάσει από έλεγχο, ή εάν οι αποσκευές που είχαν περάσει από έλεγχο δεν φθάσουν μετά την πάροδο 21 ημερών από την ημερομηνία κατά την οποία έπρεπε να έχουν φθάσει, ο επιβάτης δικαιούται να επικαλεσθεί έναντι του μεταφορέα τα δικαιώματα που απορρέουν από τη σύμβαση μεταφοράς.

4. Στην παρούσα σύμβαση, ως «αποσκευή» νοείται τόσο μια αποσκευή που έχει περάσει από έλεγχο όσο και μια αποσκευή που δεν έχει περάσει από έλεγχο, υπό την επιφύλαξη αντιθέτων διατάξεων.

Άρθρο 18

Ζημία φορτίου

1. Ο μεταφορέας ευθύνεται για τη ζημία που προκαλείται σε περίπτωση καταστροφής, απώλειας, ή βλάβης του φορτίου, υπό τον όρο μόνον ότι, το συμβάν που προκάλεσε τη ζημία σημειώθηκε κατά τη διάρκεια της αεροπορικής μεταφοράς.

2. Ωστόσο, ο μεταφορέας δεν ευθύνεται εάν και στο βαθμό που αποδεικνύει ότι, η καταστροφή, η απώλεια ή η βλάβη του φορτίου προκλήθηκε από έναν ή περισσότερους από τους κάτωθι λόγους:

- α) ενδογενές ελάττωμα, ποιότητα ή ατέλεια του φορτίου,
- β) ελαττωματική συσκευασία του φορτίου από άλλο πρόσωπο εκτός από τον μεταφορέα ή τους υπαλλήλους ή τους πράκτορες του,
- γ) εχθροπραξία ή ένοπλη σύρραξη,
- δ) πράξη δημόσιας αρχής πραγματοποιούμενη σε σύνδεση με την είσοδο, την έξοδο ή τη διαμετακόμιση του φορτίου.

3. Η αεροπορική μεταφορά υπό την έννοια της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, περιλαμβάνει την περίοδο κατά την οποία το φορτίο ευρίσκεται υπό την ευθύνη του μεταφορέα.

4. Η περίοδος της αεροπορικής μεταφοράς δεν εκτείνεται σε καμία χερσαία, θαλάσσια ή εσωτερική πλωτή μεταφορά, η οποία εκτελείται εκτός του αερολιμένα. Εάν, ωστόσο, η εν λόγω μεταφορά πραγματοποιείται στο πλαίσιο της εκτέλεσης μιας σύμβασης αεροπορικής μεταφοράς, με σκοπό τη φόρτωση, την παράδοση ή τη μεταφόρτωση, η τυχόν ζημία τεκμαίρεται, εκτός αποδείξεως του εναντίου, ότι προκλήθηκε λόγω συμβάντος που σημειώθηκε κατά τη διάρκεια της αεροπορικής μεταφοράς. Εάν ο μεταφορέας, χωρίς τη συναίνεση του αποστολέα, αντικαταστήσει το μέσο μεταφοράς με άλλο μεταφορικό μέσο, για όλη ή μέρος της μεταφοράς η οποία έχει συμφωνηθεί μεταξύ των μερών ότι θα είναι αεροπορική μεταφορά, η εν λόγω μεταφορά με άλλο μέσο μεταφοράς θεωρείται ότι εμπίπτει στην περίοδο της αεροπορικής μεταφοράς.

Άρθρο 19

Καθυστέρηση

Ο μεταφορέας ευθύνεται για τη ζημία που προκαλείται εξ αιτίας της καθυστέρησης της αεροπορικής μεταφοράς επιβατών, αποσκευών ή φορτίου. Ωστόσο, ο μεταφορέας δεν ευθύνεται για τη ζημία που προκαλείται λόγω καθυστέρησης εάν αποδείξει ότι αυτός, οι υπάλληλοι και οι πράκτορες του έλαβαν όλα τα μέτρα τα οποία μπορούν να επιβάλονται ευλόγως για να αποφευχθεί η ζημία ή ότι ήταν αδύνατον σε αυτόν ή τους υπαλλήλους ή τους πράκτορες του να λάβουν τα εν λόγω μέτρα.

Άρθρο 20

Απαλλαγή

Εάν ο μεταφορέας αποδείξει ότι, η ζημία προκλήθηκε, από ή συνετέλεσε σ' αυτήν, αμέλεια ή άλλη επιβλαβή πράξη ή παράλειψη του προσώπου που ζητεί την επανόρθωση, ή του προσώπου από το οποίο απορρέουν τα δικαιώματά του, ο μεταφορέας απαλλάσσεται, πλήρως ή εν μέρει, από την ευθύνη του έναντι του ενάγοντος, στο βαθμό που η αμέλεια αυτή ή η επιβλαβής πράξη ή παράλειψη προκάλεσαν τη ζημία ή συνετέλεσαν σε αυτήν. Όταν ζητείται αποζημίωση για τον θάνατο ή τον τραυματισμό επιβάτη από πρόσωπο άλλο εκτός από τον επιβάτη, ο μεταφορέας απαλλάσσεται επίσης, πλήρως ή εν μέρει, από την ευθύνη του, στο βαθμό που αποδεικνύει ότι η ζημία προκλήθηκε από ή συνετέλεσε σε αυτήν, αμέλεια ή άλλη επιβλαβής πράξη ή παράλειψη του συγκεκριμένου επιβάτη. Το παρόν άρθρο εφαρμόζεται σε όλες τις διατάξεις της παρούσας σύμβασης σχετικά με την ευθύνη, συμπεριλαμβανομένης της παραγράφου 1 του άρθρου 21.

Άρθρο 21

Αποζημίωση σε περίπτωση θανάτου ή τραυματισμού επιβάτη

1. Για τις ζημίες που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 17 και οι οποίες δεν υπερβαίνουν τα 100 000 Ειδικά Τραβηκτικά Δικαιώματα για κάθε επιβάτη, ο μεταφορέας δεν μπορεί να απαλλάσσεται της ευθύνης του ή να την περιορίζει.

2. Ο μεταφορέας δεν ευθύνεται για τις ζημίες που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 17, στο βαθμό που υπερβαίνουν, για κάθε επιβάτη, τα 100 000 Ειδικά Τραβηκτικά Δικαιώματα, εφόσον αποδεικνύει ότι:

- α) η ζημία δεν οφείλεται σε αμέλεια ή σε άλλη επιβλαβή πράξη ή παράλειψη του μεταφορέα ή των υπαλλήλων ή των πρακτόρων του ή

β) η ζημία οφείλεται μόνον σε αμέλεια ή σε άλλη επιβλαβή πράξη ή παράλειψη τρίτου.

Άρθρο 22

Όρια ευθύνης σχετικά με τις καθυστερήσεις, τις αποσκευές και το φορτίο

1. Σε περίπτωση ζημίας που προκαλείται λόγω καθυστέρησης, σύμφωνα με το άρθρο 19, κατά τη μεταφορά επιβατών, η ευθύνη του μεταφορέα για κάθε επιβάτη περιορίζεται σε 4 150 Ειδικά Τραβηκτικά Δικαιώματα.

2. Όσον αφορά τη μεταφορά αποσκευών, η ευθύνη του μεταφορέα σε περίπτωση καταστροφής, απώλειας, βλάβης ή καθυστέρησης τους, περιορίζεται σε 1 000 Ειδικά Τραβηκτικά Δικαιώματα, για κάθε επιβάτη, εκτός εάν ο επιβάτης, κατά την παράδοση των ελεγμένων αποσκευών στο μεταφορέα, υποβάλει ειδική δήλωση ασφαλιστικού συμφέροντος για την παράδοση της αποσκευής στον τόπο περιορισμού και εφόσον καταβάλει, ενδεχομένως, συμπληρωματικό ποσό. Στην περίπτωση αυτή, ο μεταφορέας υποχρεούται για την καταβολή ποσού, το οποίο δεν υπερβαίνει το δηλωθέν ποσό, εκτός εάν αποδείξει ότι το ποσό είναι μεγαλύτερο από το πραγματικό ασφαλιστικό συμφέρον του επιβάτη για την παράδοση της αποσκευής στον τόπο περιορισμού.

3. Όσον αφορά τη μεταφορά φορτίου, η ευθύνη του μεταφορέα, σε περίπτωση καταστροφής, απώλειας, ζημίας ή καθυστέρησης, περιορίζεται στο ποσό των 17 Ειδικών Τραβηκτικών Δικαιωμάτων ανά χιλιόγραμμο, εκτός εάν ο αποστολέας υποβάλει, κατά τη στιγμή της παράδοσης του δέματος στο μεταφορέα, ειδική δήλωση ασφαλιστικού συμφέροντος για την παράδοση του στον τόπο προορισμού και εφόσον καταβάλει, ενδεχομένως, συμπληρωματικό ποσό. Στην περίπτωση αυτή, ο μεταφορέας υποχρεούται για την καταβολή ποσού, το οποίο δεν υπερβαίνει το δηλωθέν ποσό, εκτός εάν αποδείξει ότι το ποσό είναι μεγαλύτερο από το πραγματικό ασφαλιστικό συμφέρον του αποστολέα για την παράδοση στον τόπο προορισμού.

4. Σε περίπτωση καταστροφής, απώλειας, ζημίας ή καθυστέρησης μέρους του φορτίου ή οιοδήποτε άλλου αντικειμένου που περιέχει το φορτίο, το βάρος που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη για τον καθορισμό του ποσού στο οποίο περιορίζεται η ευθύνη του μεταφορέα, είναι μόνον το συνολικό βάρος του σχετικού δέματος ή των σχετικών δεμάτων. Ωστόσο, εάν η καταστροφή, η απώλεια, η ζημία ή η καθυστέρηση μέρους του φορτίου, ή αντικειμένου που περιέχει το φορτίο, επηρεάζει την αξία άλλων δεμάτων που καλύπτονται από την ίδια αεροπορική φορτωτική, ή από την ίδια απόδειξη παραλαβής ή, ελλείψει των εν λόγω εγγράφων, από το ίδιο πρωτόκολλο που τηρείται με τα άλλα μέσα που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 4, το συνολικό βάρος του εν λόγω δέματος ή δεμάτων λαμβάνεται επίσης υπόψη για τον καθορισμό του ορίου αποζημίωσης.

5. Οι διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται, εάν αποδειχθεί ότι η ζημία οφείλεται σε πράξη ή παράλειψη του μεταφορέα, των υπαλλήλων ή των πρακτόρων του, που έγινε με πρόθεση την πρόκληση ζημίας, ή από αμέλεια και εν επιγνώσει ότι θα προκύψει προφανώς ζημία, υπό τον όρο ότι στην περίπτωση πράξης ή παράλειψης του υπαλλήλου ή πράκτορος του μεταφορέα, αποδεικνύεται επίσης ότι αυτοί ενήργησαν στο πλαίσιο της σχέσεως εργασίας τους.

6. Τα όρια που καθορίζονται στο άρθρο 21 και στο παρόν άρθρο, δεν εμποδίζουν το δικαστήριο να επιδικάσει σύμφωνα με το δικαίό του, επιπροσθέτως, το σύνολο ή το μέρος των δικαστικών

εξόδων και των υπολοίπων δαπανών στις οποίες υποβλήθηκε ο αιτών, συμπεριλαμβανομένων των τόκων. Η ανωτέρω διάταξη δεν εφαρμόζεται όταν το ποσό της επικρατούσας αποζημίωσης, εξαιρουμένων των δικαστικών εξόδων και των υπολοίπων δαπανών της δίκης, δεν υπερβαίνει το ποσό το οποίο προσέφερε ο μεταφορέας γραπτώς στον αιτούντα, εντός προθεσμίας έξι μηνών από την ημερομηνία που συνέβη η ζημία, ή πριν από την έναρξη της δίκης, εφόσον αυτή είναι μεταγενέστερη.

Άρθρο 23

Μετατροπή των νομισματικών μονάδων

1. Τα ποσά που είναι εκφρασμένα σε Ειδικά Τραβηκτικά Δικαιώματα στην παρούσα σύμβαση θεωρούνται ότι αναφέρονται στο Ειδικό Τραβηκτικό Δικαίωμα, όπως αυτό ορίζεται από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Η μετατροπή των ποσών αυτών σε εθνικά νομίσματα, στην περίπτωση δικαστικής διαδικασίας, πραγματοποιείται σύμφωνα με την αξία των νομισμάτων αυτών σε Ειδικά Τραβηκτικά Δικαιώματα κατά την ημερομηνία της δίκης. Η αξία ενός εθνικού νομίσματος, σε Ειδικά Τραβηκτικά Δικαιώματα, ενός συμβαλλόμενου κράτους, το οποίο είναι μέλος του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, υπολογίζεται σύμφωνα με τη μέθοδο αποτίμησης που εφαρμόζει το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, κατά την ημερομηνία της δίκης, για τις εργασίες του και τις συναλλαγές του. Η αξία ενός εθνικού νομίσματος, σε Ειδικά Τραβηκτικά Δικαιώματα, ενός συμβαλλόμενου μέρους, το οποίο δεν είναι μέλος του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, υπολογίζεται με τον τρόπο που ορίζει το εν λόγω κράτος.

2. Ωστόσο, τα κράτη που δεν είναι μέλη του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου και των οποίων το δικαίωμα δεν επιτρέπει την εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, μπορούν, κατά την επικύρωση ή την προσχώρηση ή οιαδήποτε άλλη στιγμή στη συνέχεια, να δηλώνουν ότι, το όριο ευθύνης του μεταφορέα, που καθορίζεται στο άρθρο 21 ορίζεται στο ποσό των 1 500 000 νομισματικών μονάδων ανά επιβάτη για τις εκδικάσεις στην επικράτειά τους· σε 62 500 νομισματικές μονάδες, ανά επιβάτη, όσον αφορά την παράγραφο 1 του άρθρου 22· σε 15 000 νομισματικές μονάδες ανά επιβάτη όσον αφορά την παράγραφο 2 του άρθρου 22· και σε 250 νομισματικές μονάδες ανά χιλιόγραμμο όσον αφορά την παράγραφο 3 του άρθρου 22. Η εν λόγω νομισματική μονάδα αντιστοιχεί σε 65,5 χιλιοστόγραμμα χρυσού τίτλου καθαρότητας εννιακοσίων χιλιοστών. Τα ποσά αυτά μπορούν να μετατρέπονται στο σχετικό εθνικό νόμισμα στρογγυλοποιημένα. Η μετατροπή των ποσών αυτών σε εθνικό νόμισμα πραγματοποιείται σύμφωνα με το δικαίωμα του σχετικού κράτους.

3. Ο υπολογισμός που αναφέρεται στην τελευταία πρόταση της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου και η μέθοδος μετατροπής που αναφέρεται στην παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου, πραγματοποιούνται κατά τρόπο ώστε να εκφράζονται στο εθνικό νόμισμα του συμβαλλόμενου κράτους την ίδια πραγματική αξία, στο μέτρο του δυνατού, για τα ποσά που προβλέπονται στα άρθρα 21 και 22, με εκείνη που θα προέκυπτε από την εφαρμογή των τριών πρώτων φράσεων της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου. Τα συμβαλλόμενα κράτη ανακοινώνουν στο θεματοφύλακα τη μέθοδο υπολογισμού τους σύμφωνα με την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου ή τα αποτελέσματα της μετατροπής σύμφωνα με την παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου, ανάλογα με την περίπτωση, κατά την κατάθεση της πράξης επικύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης της παρούσας σύμβασης ή προσχώρησης σε αυτήν, καθώς επίσης και κάθε φορά που επέρχεται αλλαγή της εν λόγω μεθόδου υπολογισμού ή των αποτελεσμάτων αυτών.

Άρθρο 24

Αναθεώρηση ορίων

1. Με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 25 της παρούσας σύμβασης και με την επιφύλαξη της παραγράφου 2 κατωτέρω, τα όρια αποζημίωσης που αναφέρονται στα άρθρα 21, 22 και 23, αναθεωρούνται από τον Θεματοφύλακα ανά πενταετία· η πρώτη αναθεώρηση επέρχεται στο τέλος του πέμπτου έτους που ακολουθεί την ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας σύμβασης ή εφόσον η σύμβαση δεν τεθεί σε ισχύ εντός των πέντε ετών που έπονται της ημερομηνίας κατά την οποία άνοιξε για πρώτη φορά προς υπογραφή, εντός του πρώτου έτους έναρξης της ισχύος της, με την εφαρμογή συντελεστή πληθωρισμού που αντιστοιχεί στο σωρευτικό ποσοστό πληθωρισμού από την προηγούμενη αναθεώρηση ή, όταν πρόκειται για την πρώτη αναθεώρηση, από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της σύμβασης. Το μέτρο του ποσοστού πληθωρισμού που πρέπει να χρησιμοποιείται για να καθορίζεται ο συντελεστής πληθωρισμού, είναι ο μέσος σταθμισμένος όρος των ετήσιων ποσοστών ανόδου ή πτώσης των δεικτών τιμών καταναλωτή των κρατών, τα νομίσματα των οποίων συνθέτουν το Ειδικό Τραβηκτικό Δικαίωμα που αναφέρεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 23.

2. Εάν, από την αναθεώρηση που αναφέρεται στην προηγούμενη παράγραφο, συνάγεται ότι, ο συντελεστής πληθωρισμού υπερβαίνει το 10 %, ο Θεματοφύλακας κοινοποιεί στα συμβαλλόμενα κράτη αναθεώρηση των ορίων αποζημίωσης. Κάθε αναθεώρηση η οποία υιοθετείται με τον τρόπο αυτό τίθεται σε ισχύ έξι μήνες μετά την κοινοποίησή της στα συμβαλλόμενα κράτη. Εάν, εντός των τριών μηνών μετά την εν λόγω κοινοποίηση στα συμβαλλόμενα κράτη, η πλειοψηφία των συμβαλλομένων κρατών εκφράσει την αποδοκιμασία της, η αναθεώρηση δεν τίθεται σε ισχύ και ο Θεματοφύλακας παραπέμπει το θέμα σε συνεδρίαση των συμβαλλομένων κρατών. Ο Θεματοφύλακας κοινοποιεί αμέσως σε όλα τα συμβαλλόμενα κράτη την έναρξη ισχύος κάθε αναθεώρησης.

3. Παρά την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, η διαδικασία που αναφέρεται στην παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου ισχύει ανά πάσα στιγμή, υπό τον όρο ότι το εν τρίτο των συμβαλλομένων κρατών εκφράζει ανάλογη επιθυμία και υπό τον όρο ότι, ο συντελεστής πληθωρισμού που αναφέρεται στην παράγραφο 1 υπερβαίνει το 30 % από την προηγούμενη αναθεώρηση ή από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας σύμβασης, εάν δεν υπάρχει προηγούμενη αναθεώρηση. Οι μεταγενέστερες αναθεωρήσεις σύμφωνα με τη διαδικασία που περιγράφεται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, επέρχονται ανά πενταετία από το τέλος του πέμπτου έτους από την ημερομηνία της αναθεώρησης που επήλθε βάσει της παρούσας παραγράφου.

Άρθρο 25

Καθορισμός ορίων

Ένας μεταφορέας μπορεί να ορίζει ότι, η σύμβαση μεταφοράς μπορεί να καθορίζει όρια αποζημίωσης υψηλότερα από εκείνα που προβλέπονται στην παρούσα σύμβαση, ή να μην περιέχει κανένα όριο αποζημίωσης.

Άρθρο 26

Ακυρότητα συμβατικών διατάξεων

Κάθε ρήτρα η οποία αποβλέπει στην απαλλαγή του μεταφορέα από την ευθύνη του ή στον καθορισμό ορίου αποζημίωσης κατώτερου από εκείνο που ορίζει η παρούσα σύμβαση, είναι άκυρη και δεν

παράγει αποτέλεσμα αλλά η ακυρότητα της εν λόγω ρήτρας δεν επιφέρει την ακυρότητα της όλης σύμβασης, η οποία εξακολουθεί να διέπεται από τις διατάξεις της παρούσας σύμβασης.

Άρθρο 27

Ελευθερία του συμβάλλεσθαι

Τίποτε στην παρούσα σύμβαση δεν εμποδίζει ένα μεταφορέα να αρνηθεί τη σύμβαση μεταφοράς, να παραιτείται των μέσω υπεράσπισης που του παρέχονται δυνάμει της παρούσας σύμβασης ή να ορίζει όρους οι οποίοι δεν αντιβαίνουν προς τις διατάξεις της παρούσας σύμβασης.

Άρθρο 28

Προκαταβολές

Σε περίπτωση αεροπορικού δυστυχήματος το οποίο προκαλεί τον θάνατο ή τον τραυματισμό επιβατών, ο μεταφορέας, εφόσον υποχρεούται από τη νομοθεσία της χώρας του, καταβάλει, χωρίς καθυστέρηση, προκαταβολές στο φυσικό πρόσωπο ή πρόσωπα που δικαιούνται αποζημίωσης προκειμένου να τους επιτρέψει να αντεπεξέλθουν στις άμεσες οικονομικές τους ανάγκες. Οι προκαταβολές αυτές δεν αποτελούν αναγνώριση ευθύνης και μπορούν να αφαιρούνται από τα ποσά που καταβάλλονται αργότερα από τον μεταφορέα ως αποζημίωση.

Άρθρο 29

Βάση των αξιώσεων

Όσον αφορά τη μεταφορά επιβατών, αποσκευών και φορτίου, κάθε αγωγή αποζημίωσης, για οποιοδήποτε λόγο, στα πλαίσια της παρούσας σύμβασης, λόγω σύμβασης ή παρανόμου πράξεως ή κάθε άλλης αιτίας, μπορεί να ασκείται μόνον υπό τους όρους και με τα όρια αποζημίωσης που προβλέπονται στην παρούσα σύμβαση, με την επιφύλαξη του καθορισμού των προσώπων που έχουν το δικαίωμα να ασκήσουν αγωγή και των αντιστοιχών δικαιωμάτων τους. Σε οποιαδήποτε αγωγή αυτού του είδους, αντίποινα, παραδειγματικές ή άλλες μη αντισταθμιστικές αποζημιώσεις δεν είναι δυνατόν να αναζητηθούν.

Άρθρο 30

Υπάλληλοι, Πράκτορες

1. Εφόσον ασκείται αγωγή κατά υπαλλήλου ή πράκτορα μεταφορέα για ζημία η οποία αναφέρεται στην παρούσα σύμβαση, ο εν λόγω υπάλληλος ή πράκτορας, εφόσον αποδείξει ότι ενήργησε κατά την άσκηση των καθηκόντων του, δικαιούται να τύχει των όρων και των ορίων αποζημίωσης που ο ίδιος ο μεταφορέας μπορεί να επικαλεσθεί με βάση την παρούσα σύμβαση.

2. Ο συνυπολογισμός των περισυλλέξιμων ποσών, στην περίπτωση αυτή, από τον μεταφορέα, τους υπαλλήλους και τους πράκτορές του, δεν πρέπει να υπερβαίνει τα εν λόγω όρια.

3. Εκτός από την περίπτωση μεταφοράς φορτίου, οι διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται, εφόσον αποδειχθεί ότι η ζημία οφείλεται σε πράξη ή παράλειψη του υπαλλήλου ή του πράκτορα, η οποία γίνεται με πρόθεση την πρόκληση ζημίας, η εξ αμελείας και εν αγνώσει ότι μπορεί να προκληθεί ζημία.

Άρθρο 31

Προθεσμία διαμαρτυρίας

1. Η χωρίς διαμαρτυρία παραλαβή ελεγμένων αποσκευών ή φορτίου από τον παραλήπτη αποδεικνύει, μέχρις αποδείξεως του εναντίου, ότι οι αποσκευές και το φορτίο παραδόθηκαν σε καλή κατάσταση και σύμφωνα με τον τίτλο μεταφοράς ή με το πρωτόκολλο που τηρείται με τα άλλα μέσα, που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 3 και στην παράγραφο 2 του άρθρου 4.

2. Σε περίπτωση ζημίας, ο δικαιούχος της παραλαβής οφείλει να υποβάλλει διαμαρτυρία στον μεταφορέα, αμέσως μετά την διαπίστωση της ζημίας, και, το αργότερο, εντός προθεσμίας επτά ημερών από την ημερομηνία παραλαβής, εφόσον πρόκειται για αποσκευές που έχουν περάσει από έλεγχο και δεκατέσσερις ημέρες από την ημερομηνία παραλαβής, εφόσον πρόκειται για φορτίο. Σε περίπτωση καθυστέρησης, η διαμαρτυρία υποβάλλεται, το αργότερο εντός προθεσμίας είκοσι μιας ημερών, από την ημερομηνία κατά την οποία οι αποσκευές ή το φορτίο τέθηκαν στην διάθεση του.

3. Η διαμαρτυρία πρέπει να υποβάλλεται γραπτώς και να επιδίδεται ή να αποστέλλεται εντός των προαναφερομένων προθεσμιών.

4. Εφόσον δεν υποβληθεί διαμαρτυρία εντός των προβλεπόμενων προθεσμιών, κάθε αγωγή κατά του μεταφορέα είναι απαράδεκτη, εκτός από την περίπτωση απάτης εκ μέρους του.

Άρθρο 32

Θάνατος υπευθύνου

Σε περίπτωση θανάτου του υπευθύνου, η αγωγή αποζημίωσης είναι παραδεκτή, σύμφωνα με τους όρους της παρούσας σύμβασης, έναντι εκείνων που εκπροσωπούν νομίμως τη διαδοχή του.

Άρθρο 33

Δικαιοδοσία

1. Η αγωγή αποζημίωσης ασκείται, κατ' επιλογήν του ενάγοντος, στην επικράτεια ενός των συμβαλλομένων κρατών είτε ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου κατοικίας του μεταφορέα ή του κύριου τόπου των δραστηριοτήτων του ή του τόπου που έχει εγκατάσταση, μέσω των οποίων συνήφθη η σύμβαση, είτε ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου προορισμού.

2. Όσον αφορά τη ζημία που απορρέει από θάνατο ή τραυματισμό επιβάτη, η αγωγή αποζημίωσης μπορεί να ασκείται ενώπιον ενός των δικαστηρίων που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, ή στην επικράτεια του συμβαλλομένου κράτους στο οποίο τη στιγμή του ατυχήματος ο επιβάτης είχε την κύρια και μόνιμη κατοικία του και από ή προς το οποίο ο μεταφορέας εκτελεί δρομολόγηση αεροπορικής μεταφοράς επιβατών, είτε με δικά του αεροσκάφη, είτε με αεροσκάφη άλλου μεταφορέα βάσει εμπορικής συμφωνίας, και όπου ο μεταφορέας αυτός ασκεί δραστηριότητες αεροπορικής μεταφοράς επιβατών από εγκαταστάσεις τις οποίες ενοικιάζει ή κατέχει ο ίδιος ο μεταφορέας ή άλλος μεταφορέας με τον οποίον έχει συνάψει εμπορική συμφωνία.

3. Για τους σκοπούς της παραγράφου 2, νοούνται ως:

α) «εμπορική συμφωνία»: η συμφωνία εκτός της συμφωνίας πρακτόρευσης, που έχει συναφθεί μεταξύ μεταφορέων και σχετίζεται με την από κοινού παροχή υπηρεσιών αεροπορικής μεταφοράς επιβατών,

β) «κύρια και μόνιμη κατοικία»: η σταθερή και μόνιμη κατοικία του επιβάτη την στιγμή του ατυχήματος. Η εθνικότητα του επιβάτη δεν είναι καθοριστικός παράγων εν προκειμένω.

4. Τα διαδικαστικά θέματα διέπονται από το δικαιο του επιληφθέντος της υποθέσεως δικαστηρίου.

Άρθρο 34

Διαιτησία

1. Με τη επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος άρθρου, τα μέρη της σύμβασης μεταφοράς φορτίου μπορούν να ορίζουν ότι, οιαδήποτε διαφορά σχετικά με την ευθύνη του μεταφορέα με βάση την παρούσα σύμβαση, διακανονίζεται με διαιτησία. Η εν λόγω συμφωνία συνομολογείται γραπτώς.

2. Η διαιτητική διαδικασία διεξάγεται, κατ' επιλογήν του αιτούντος, σε έναν από τους τόπους αρμοδιότητας των δικαστηρίων που προβλέπονται στο άρθρο 33.

3. Ο διαιτητής ή το διαιτητικό δικαστήριο εφαρμόζουν τις διατάξεις της παρούσας σύμβασης.

4. Οι διατάξεις των παραγράφων 2 και 3 του παρόντος άρθρου θεωρείται ότι αποτελούν μέρος κάθε διαιτητικής ρήτηρας ή συμφωνίας, και κάθε όρος της εν λόγω ρήτηρας ή συμφωνίας που δεν συμβιβάζεται με αυτές, είναι άκυρος και άνευ αποτελέσματος.

Άρθρο 35

Προθεσμία αγωγής

1. Αγωγή ασκείται, υπό ποινή εκπτώσεως, εντός προθεσμίας δύο ετών από την ημερομηνία άφιξης στον προορισμό, ή από την ημερομηνία κατά την οποία έπρεπε να είχε φθάσει το αεροσκάφος, ή από την ημερομηνία κατά την οποία σταμάτησε η μεταφορά.

2. Η μέθοδος υπολογισμού της προθεσμίας καθορίζεται από το δικαιο του επιληφθέντος της υποθέσεως δικαστηρίου.

Άρθρο 36

Διαδοχική μεταφορά

1. Στην περίπτωση μεταφοράς που διέπεται από τον ορισμό της παραγράφου 3 του άρθρου 1, η οποία πρέπει να εκτελεσθεί από διάφορους διαδοχικούς μεταφορείς, κάθε μεταφορέας ο οποίος δέχεται επιβάτες, αποσκευές ή φορτίο υπόκειται στους κανόνες που ορίζει η παρούσα σύμβαση και θεωρείται ως ένα από τα μέρη της σύμβασης μεταφοράς, εφόσον η σύμβαση αυτή έχει ως αντικείμενο το μέρος της μεταφοράς το οποίο εκτελείται υπό την εποπτεία του.

2. Στην περίπτωση τέτοιας μεταφοράς ο επιβάτης ή οι δικαιούχοι αποζημίωσης καθόσον τον αφορά, δικαίωμα μπορούν να προσφύγουν μόνον κατά του μεταφορέα που πραγματοποίησε τη μεταφορά κατά τη διάρκεια της οποίας σημειώθηκε το δυστύχημα ή η καθυστέρηση, εκτός από την περίπτωση κατά την οποία, με ρητή συμφωνία, ο πρώτος μεταφορέας έχει αναλάβει την ευθύνη για όλο το ταξίδι.

3. Όσον αφορά τις αποσκευές ή το φορτίο, ο επιβάτης ή ο αποστολέας έχει το δικαίωμα αγωγής κατά του πρώτου μεταφορέα, και ο επιβάτης ή ο παραλήπτης που δικαιούται να παραλάβει τις αποσκευές ή το φορτίο έχουν το δικαίωμα αγωγής κατά του τελευταίου μεταφορέα, και, εξάλλου, καθένας από αυτούς μπορεί να καταθέσει αγωγή κατά του μεταφορέα που εκτέλεσε τη μεταφορά κατά τη διάρκεια της οποίας συνέβη η καταστροφή, η απώλεια, η ζημία ή η καθυστέρηση. Οι εν λόγω μεταφορείς είναι αλληλεγγύως υπεύθυνοι έναντι του επιβάτη ή του αποστολέα ή του παραλήπτη.

Άρθρο 37

Δικαίωμα προσφυγής κατά τρίτων μερών

Τίποτε στην παρούσα σύμβαση δεν προδικάζει κατά πόσον ένα πρόσωπο υπεύθυνο για ζημία, σύμφωνα με τις διατάξεις της, δικαιούται ή όχι προσφυγής καθ' οιουδήποτε άλλου προσώπου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

ΣΥΝΔΥΑΣΜΕΝΗ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

Άρθρο 38

Συνδυασμένη μεταφορά

1. Σε περίπτωση συνδυασμένης μεταφοράς που εκτελείται εν μέρει αεροπορικά και εν μέρει με κάποιο άλλο μέσο μεταφοράς, οι διατάξεις της παρούσας σύμβασης, με την επιφύλαξη της παραγράφου 4 του άρθρου 18, εφαρμόζονται μόνο στην αεροπορική μεταφορά, υπό την προϋπόθεση ότι αυτή εμπίπτει στους όρους του άρθρου 1.

2. Τίποτε στην παρούσα σύμβαση δεν εμποδίζει τα μέρη, σε περίπτωση συνδυασμένης μεταφοράς, να παρεμβάλουν στον τίτλο αεροπορικής μεταφοράς, όρους σχετικά με τους υπολοίπους τρόπους μεταφοράς, υπό την προϋπόθεση ότι, οι διατάξεις της παρούσας σύμβασης τηρούνται όσον αφορά την αεροπορική μεταφορά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΗ ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΕΚΤΕΛΟΥΜΕΝΗ ΑΠΟ ΠΡΟΣΩΠΟ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟ ΤΟΥ ΣΥΜΒΑΤΙΚΟΥ ΜΕΤΑΦΟΡΕΑ

Άρθρο 39

Συμβατικός μεταφορέας — Πραγματικός μεταφορέας

Οι διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου εφαρμόζονται όταν ένα πρόσωπο (επονομαζόμενο στο εξής «συμβατικός μεταφορέας») ως κύριος συμβαλλόμενος, συνάπτει σύμβαση μεταφοράς που διέπεται από την παρούσα σύμβαση, με επιβάτη ή αποστολέα ή άτομο το οποίο ενεργεί εξ ονόματος του επιβάτη ή του αποστολέα, και ένα άλλο πρόσωπο (στο εξής επονομαζόμενο «πραγματικός μεταφορέας») εκτελεί, βάσει αδειάς που του έχει παρασχεθεί από τον συμβατικό μεταφορέα, όλη ή μέρος της μεταφοράς, αλλά ως προς αυτό το μέρος της μεταφοράς δεν είναι διαδοχικός μεταφορέας, υπό την έννοια της παρούσας σύμβασης. Η εν λόγω άδεια θεωρείται ότι έχει δοθεί ελλείψει αποδείξεως του εναντίου.

Άρθρο 40

Ευθύνη του συμβατικού και του πραγματικού μεταφορέα, αντιστοίχως

Εάν ένας πραγματικός μεταφορέας εκτελεί όλη ή μέρος της μεταφοράς η οποία, σύμφωνα με τη σύμβαση μεταφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 39, διέπεται από την παρούσα σύμβαση, τόσο ο συμβατικός μεταφορέας όσο και ο πραγματικός μεταφορέας, εκτός αν άλλως προβλέπεται στο παρόν κεφάλαιο, υπόκεινται στους κανόνες της παρούσας σύμβασης, ο πρώτος μεν για όλη τη μεταφορά που αναφέρεται στη σύμβαση μεταφοράς, ο δεύτερος δε μόνο για τη μεταφορά που εκτελεί.

Άρθρο 41

Αμοιβαία ευθύνη

1. Οι πράξεις και παραλείψεις του πραγματικού μεταφορέα, των υπαλλήλων και των πρακτόρων του, που ενεργούν στο πλαίσιο της σχέσεως εργασίας τους, όσον αφορά τη μεταφορά που εκτελείται από τον πραγματικό μεταφορέα, θεωρούνται ως πράξεις και παραλείψεις του συμβατικού μεταφορέα.

2. Οι πράξεις και παραλείψεις του συμβατικού μεταφορέα, των υπαλλήλων και των πρακτόρων του, που ενεργούν στο πλαίσιο της σχέσεως εργασίας τους, όσον αφορά τη μεταφορά που εκτελείται από τον πραγματικό μεταφορέα, θεωρούνται ως πράξεις και παραλείψεις επίσης του πραγματικού μεταφορέα. Ωστόσο, καμία τέτοια πράξη ή παράληψη δεν επιβάλλει στον πραγματικό μεταφορέα ευθύνη η οποία υπερβαίνει τα ποσά που αναφέρονται στα άρθρα 21, 22, 23 και 24. Τυχόν ειδική συμφωνία με βάση την οποία ο συμβατικός μεταφορέας αναλαμβάνει υποχρεώσεις που δεν επιβάλλονται από την παρούσα σύμβαση ή κάθε παρτίση από δικαιώματα ή υπεράσπιση που παρέχονται από την παρούσα σύμβαση ή κάθε ειδική δήλωση ασφαλιστικού συμφέροντος κατά την παράδοση στον τόπο προορισμού που αναφέρεται στο άρθρο 22, δεν θίγουν τον πραγματικό μεταφορέα, εκτός εάν συμφωνεί.

Άρθρο 42

Κοινοποίηση διαμαρτυρίας και εντολής

Κάθε κοινοποίηση διαμαρτυρίας κατά του μεταφορέα ή εντολής προς τον μεταφορέα με βάση την παρούσα σύμβαση, παράγει το ίδιο αποτέλεσμα είτε απευθύνεται στον συμβατικό μεταφορέα είτε στον πραγματικό μεταφορέα. Ωστόσο, οι εντολές που αναφέρονται στο άρθρο 12 παράγουν αποτέλεσμα μόνον εφόσον απευθύνονται στον συμβατικό μεταφορέα.

Άρθρο 43

Υπάλληλοι και πράκτορες

Όσον αφορά τη μεταφορά που εκτελείται από τον πραγματικό μεταφορέα, κάθε υπάλληλος ή πράκτορας του πραγματικού ή του συμβατικού μεταφορέα, εφόσον αποδείξει ότι ενήργησε εντός των ορίων της σχέσεως εργασίας του, δικαιούται να απολαύει των όρων και των ορίων αποζημίωσης που εφαρμόζονται με βάση την παρούσα σύμβαση στο μεταφορέα, του οποίου είναι υπάλληλος ή πράκτορας, εκτός εάν αποδεικνύεται ότι ενήργησε έτσι ώστε να μην επιτρέπεται να χρησιμοποιηθούν τα όρια αποζημίωσης σύμφωνα με την παρούσα σύμβαση.

Άρθρο 44

Συνυπολογισμός ζημιών

Όσον αφορά τη μεταφορά που εκτελείται από τον πραγματικό μεταφορέα, ο συνυπολογισμός των ανακτήσιμων ποσών από τον εν λόγω μεταφορέα και τον συμβατικό μεταφορέα, και από τους υπαλλήλους και τους πράκτορες τους που ενεργούν εντός των ορίων της σχέσεως εργασίας τους, δεν υπερβαίνει το υψηλότερο ποσό που θα μπορούσε να επιδικαστεί είτε κατά του συμβατικού μεταφορέα είτε του πραγματικού μεταφορέα με βάση την παρούσα σύμβαση, κανένα όμως από τα πρόσωπα που αναφέρθηκαν δεν ευθύνεται για ποσό που υπερβαίνει το όριο που ισχύει για το εν λόγω πρόσωπο.

Άρθρο 45

Επίδοση απαιτήσεων

Όσον αφορά τη μεταφορά που εκτελείται από τον πραγματικό μεταφορέα, μπορεί να υποβάλλεται αγωγή αποζημίωσης, κατ' επιλογήν του ενάγοντος, κατά του μεταφορέα αυτού ή κατά του συμβατικού μεταφορέα, είτε κατ' αμφοτέρων από κοινού, είτε χωριστά. Εάν η αγωγή ασκηθεί κατά ενός μόνον από τους μεταφορείς αυτούς, ο συγκεκριμένος μεταφορέας έχει το δικαίωμα να απαιτήσει από τον άλλο μεταφορέα να συμμετάσχει, στη δίκη, τα αποτελέσματα και η διεξαγωγή της οποίας διέπονται από το δικαιοδοτικό δικαστήριο το οποίο επιλήφθηκε της υποθέσεως.

Άρθρο 46

Πρόσθετη δικαιοδοσία

Κάθε αγωγή αποζημίωσης αναφερόμενη στο άρθρο 45, ασκείται, κατ' επιλογήν του ενάγοντος, στο έδαφος ενός των συμβαλλομένων κρατών, είτε ενώπιον του δικαστηρίου στο οποίο μπορεί να ασκηθεί αγωγή κατά του συμβατικού μεταφορέα, όπως προβλέπεται στο άρθρο 33, είτε ενώπιον του δικαστηρίου που έχει δικαιοδοσία στον τόπο όπου έχει την κατοικία του ή τον κύριο τόπο των δραστηριοτήτων του ο πραγματικός μεταφορέας.

Άρθρο 47

Ακυρότητα συμβατικών διατάξεων

Οιαδήποτε συμβατική διάταξη η οποία τείνει να απαλλάξει τον συμβατικό μεταφορέα ή τον πραγματικό μεταφορέα από την ευθύνη του, με βάση το παρόν κεφάλαιο, ή να ορίσει χαμηλότερα όρια από εκείνα που εφαρμόζονται σύμφωνα με το παρόν κεφάλαιο είναι άκυρη και άνευ αποτελέσματος· η ακυρότητα όμως των διατάξεων αυτών δεν συνεπάγεται ακυρότητα της όλης σύμβασης μεταφοράς, η οποία εξακολουθεί να υπόκειται στις διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου.

Άρθρο 48

Σχέσεις μεταξύ συμβατικού και πραγματικού μεταφορέα

Εκτός αν άλλως προβλέπεται στο άρθρο 45, τίποτε στο παρόν κεφάλαιο δεν θίγει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μεταφο-

ρέων μεταξύ τους, συμπεριλαμβανομένου οιοδήποτε δικαιώματος προσφυγής ή αποζημίωσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI

ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 49

Υποχρέωση εφαρμογής

Κάθε ρήτρα που περιλαμβάνεται στη σύμβαση μεταφοράς και όλες οι ειδικές συμφωνίες που έχουν τεθεί σε ισχύ πριν από την επίλυση της ζημίας, με τις οποίες τα μέρη παραβαίνουν τους κανόνες που ορίζει η παρούσα σύμβαση, είτε αποφασίζοντας το εφαρμοστέο δίκαιο, είτε μεταβάλλοντας τους κανόνες όσον αφορά τη δικαιοδοσία, είναι άκυρες και άνευ αποτελέσματος.

Άρθρο 50

Ασφάλιση

Τα συμβαλλόμενα κράτη απαιτούν από τους μεταφορείς τους να είναι καταλλήλως ασφαλισμένοι ούτως ώστε να καλύπτεται η ευθύνη τους με βάση την παρούσα σύμβαση. Ένα συμβαλλόμενο κράτος μπορεί να ζητά από μεταφορέα, ο οποίος δρα στο έδαφός του, να παρέχει αποδεικτικά στοιχεία ότι είναι κατάλληλα ασφαλισμένος για να καλύπτει την ευθύνη του με βάση την παρούσα σύμβαση.

Άρθρο 51

Μεταφορά εκτελούμενη υπό εξαιρετικές περιστάσεις

Οι διατάξεις των άρθρων 3 έως 5, 7 και 8 σχετικά με τα έγγραφα μεταφοράς δεν ισχύουν στην περίπτωση μεταφοράς που εκτελείται υπό εξαιρετικές περιστάσεις, εκτός του κανονικού πεδίου δράσης του μεταφορέα.

Άρθρο 52

Καθορισμός του όρου «ημέρα»

Ο όρος «ημέρες» όταν χρησιμοποιείται στην παρούσα σύμβαση, σημαίνει ημερολογιακές ημέρες και όχι εργάσιμες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII

ΤΕΛΙΚΕΣ ΡΗΤΡΕΣ

Άρθρο 53

Υπογραφή, επικύρωση και έναρξη ισχύος

1. Η παρούσα σύμβαση είναι ανοικτή προς υπογραφή στο Μόντρεαλ από τις 28 Μαΐου 1999 από τα κράτη που συμμετείχαν στη Διεθνή Διάσκεψη Αεροπορικού Δικαίου που πραγματοποιήθηκε στο Μόντρεαλ από τις 10 έως τις 28 Μαΐου 1999. Μετά τις 28 Μαΐου 1999, η σύμβαση είναι ανοικτή προς υπογραφή από όλα τα κράτη στην έδρα της Διεθνούς Οργάνωσης Πολιτικής Αεροπορίας στο Μόντρεαλ, έως ότου τεθεί σε ισχύ σύμφωνα με την παράγραφο 6 του παρόντος άρθρου.

2. Η παρούσα σύμβαση είναι επίσης ανοικτή προς υπογραφή από τους Περιφερειακούς Οργανισμούς Οικονομικής Ολοκλήρωσης. Για τους σκοπούς της παρούσας σύμβασης, ως «Περιφερειακός Οργανισμός Οικονομικής Ολοκλήρωσης», νοείται, οιοσδήποτε οργανισμός ο οποίος έχει συσταθεί από κυρίαρχα κράτη μιας δεδομένης περιφέρειας, έχει αρμοδιότητα ως προς ορισμένα θέματα που διέπονται από την παρούσα σύμβαση και έχει δεόντως εξουσιοδοτηθεί να υπογράψει και να επικυρώνει, να αποδέχεται, να εγκρίνει την παρούσα σύμβαση ή να προσχωρεί σε αυτήν. Η μνεία «συμβαλλόμενο κράτος» ή «συμβαλλόμενα κράτη» στην παρούσα σύμβαση, πλην όσων ορίζονται στο άρθρο 1, παράγραφος 2, στο άρθρο 3, παράγραφος 1, σημείο β), στο άρθρο 5, σημείο β), στα άρθρα 23, 33, 46 και στο άρθρο 57, σημείο β), ισχύει εξίσου για τους Περιφερειακούς Οργανισμούς Οικονομικής Ολοκλήρωσης. Προς τους σκοπούς του άρθρου 24, η μνεία «πλειοψηφία των συμβαλλομένων κρατών» και η μνεία «το ένα τρίτο των συμβαλλομένων κρατών», δεν ισχύει για τους Περιφερειακούς Οργανισμούς Οικονομικής Ολοκλήρωσης.

3. Η παρούσα σύμβαση υπόκειται σε επικύρωση από τα κράτη και τους Περιφερειακούς Οργανισμούς Οικονομικής Ολοκλήρωσης, που την έχουν υπογράψει.

4. Κάθε κράτος ή Περιφερειακός Οργανισμός Οικονομικής Ολοκλήρωσης που δεν έχει υπογράψει την παρούσα σύμβαση, μπορεί να την αποδεχθεί, να την εγκρίνει ή να προσχωρήσει σε αυτήν, ανά πάσα στιγμή.

5. Οι πράξεις επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης κατατίθενται στην Διεθνή Οργάνωση Πολιτικής Αεροπορίας, η οποία ορίζεται Θεματοφύλακός της.

6. Η παρούσα σύμβαση τίθεται σε ισχύ την εξηκοστή ημέρα από την ημερομηνία κατάθεσης της τριακοστής πράξης επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης στο Θεματοφύλακα μεταξύ των κρατών που έχουν καταθέσει την εν λόγω πράξη. Για τους σκοπούς της παρούσας παραγράφου, η πράξη που κατατίθεται από Περιφερειακό Οργανισμό Οικονομικής Ολοκλήρωσης, δεν υπολογίζεται.

7. Για τα άλλα κράτη και τους άλλους Περιφερειακούς Οργανισμούς Οικονομικής Ολοκλήρωσης, η παρούσα σύμβαση παράγει αποτελέσματα εξήντα ημέρες από την ημερομηνία κατάθεσης της πράξης επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης.

8. Ο Θεματοφύλακας κοινοποιεί εγκαίρως σε όλους τους υπογράφαντες τη σύμβαση και τα συμβαλλόμενα κράτη:

- α) κάθε υπογραφή της παρούσας σύμβασης και την ημερομηνία αυτής,
- β) κάθε κατάθεση πράξης επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης και την ημερομηνία αυτής,
- γ) την ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας σύμβασης,
- δ) την ημερομηνία έναρξης ισχύος οιασδήποτε αναθεώρησης των ορίων αποζημίωσης που ορίζονται με βάση την παρούσα σύμβαση,

ε) κάθε καταγγελία βάσει του άρθρου 54.

Άρθρο 54

Καταγγελία

1. Κάθε κράτος μέρος μπορεί να καταγγείλει την παρούσα σύμβαση, με γραπτή κοινοποίηση προς τον Θεματοφύλακα.

2. Η καταγγελία παράγει αποτελέσματα εκατόν ογδόντα ημέρες από την ημερομηνία παραλαβής της κοινοποίησης από τον Θεματοφύλακα.

Άρθρο 55

Σχέση με τα άλλα έγγραφα της σύμβασης της Βαρσοβίας

Η παρούσα σύμβαση υπερέχει οιοδήποτε κανόνων που εφαρμόζονται στις διεθνείς αεροπορικές μεταφορές:

1. μεταξύ συμβαλλομένων κρατών της παρούσας σύμβασης, βάσει του γεγονότος ότι τα εν λόγω κράτη είναι συνήθως μέρη:
 - α) της σύμβασης για την ενοποίηση ορισμένων κανόνων που συνδέονται με τις διεθνείς αεροπορικές μεταφορές, η οποία υπογράφηκε στην Βαρσοβία στις 12 Οκτωβρίου 1929 (στο εξής αποκαλούμενη «σύμβαση της Βαρσοβίας»),
 - β) του πρωτοκόλλου τροποποίησης της σύμβασης για την ενοποίηση ορισμένων κανόνων που συνδέονται με τις διεθνείς αεροπορικές μεταφορές, που υπογράφηκε στη Βαρσοβία στις 12 Οκτωβρίου 1929, το οποίο συνήφθη στη Χάγη στις 28 Σεπτεμβρίου 1955 (στο εξής αποκαλούμενο «πρωτόκολλο της Χάγης»),
 - γ) της συμπληρωματικής σύμβασης της σύμβασης της Βαρσοβίας, για την ενοποίηση ορισμένων κανόνων που συνδέονται με τις διεθνείς αεροπορικές μεταφορές από πρόσωπο άλλο από εκείνο του συμβατικού μεταφορέα, το οποίο υπογράφηκε στη Γκουανταλαχάρα στις 18 Σεπτεμβρίου 1961 (στο εξής αποκαλούμενη «σύμβαση της Γκουανταλαχάρα»),
 - δ) του πρωτοκόλλου τροποποίησης της σύμβασης για την ενοποίηση ορισμένων κανόνων που συνδέονται με τις διεθνείς αεροπορικές μεταφορές, που υπογράφηκε στην Βαρσοβία στις 12 Οκτωβρίου 1929, όπως τροποποιήθηκε από το πρωτόκολλο της Χάγης στις 28 Σεπτεμβρίου 1955, το οποίο υπογράφηκε στην πόλη της Γουατεμάλα στις 8 Μαρτίου 1971 (αποκαλούμενο στο εξής «πρωτόκολλο της Πόλης της Γουατεμάλα»),
 - ε) των πρόσθετων πρωτοκόλλων αριθμός 1 έως 3 και του πρωτοκόλλου αριθμός 4 του Μόντρεαλ που τροποποιούν τη σύμβαση της Βαρσοβίας, όπως τροποποιήθηκαν από το πρωτόκολλο της Χάγης ή της σύμβασης της Βαρσοβίας, όπως τροποποιήθηκε τόσο από το πρωτόκολλο της Χάγης και από το πρωτόκολλο της Πόλης της Γουατεμάλα, το οποίο υπογράφηκε στο Μόντρεαλ στις 25 Σεπτεμβρίου 1975 (στο εξής αποκαλούμενα «πρωτόκολλα του Μόντρεαλ»)· ή
2. στο έδαφος οιοδήποτε συμβαλλόμενου κράτους της παρούσας σύμβασης, με βάση το γεγονός ότι το εν λόγω κράτος είναι μέρος ενός ή περισσότερων από τα νομοθετήματα, που αναφέρονται στα στοιχεία α) έως ε) ανωτέρω.

Άρθρο 56

Κράτη με περισσότερα του ενός νομικά καθεστώτα

1. Εάν ένα κράτος έχει δύο ή περισσότερες εδαφικές μονάδες στις οποίες ισχύουν διαφορετικά νομικά καθεστώτα ως προς τα θέματα που πραγματεύεται η παρούσα σύμβαση, μπορεί, κατά τη στιγμή της υπογραφής, επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης, να δηλώσει ότι, η παρούσα σύμβαση επεκτείνεται σε όλες τις εδαφικές του μονάδες ή μόνον σε μια ή σε περισσότερες αυτών και μπορεί να τροποποιήσει την παρούσα δήλωση υποβάλλοντας άλλη δήλωση, ανά πάσα στιγμή.
2. Η δήλωση αυτή κοινοποιείται στον Θεματοφύλακα και αναφέρει ρητά τις εδαφικές μονάδες όπου εφαρμόζεται η σύμβαση.
3. Όσον αφορά ένα συμβαλλόμενο κράτος, το οποίο έχει υποβάλει τέτοια δήλωση:
 - α) οι μνείες του άρθρου 23 σχετικά με το «εθνικό νόμισμα», νοούνται ότι αναφέρονται στο νόμισμα της σχετικής εδαφικής μονάδας του εν λόγω κράτους και
 - β) η μνεία στο άρθρο 28 σχετικά με το «εθνικό δίκαιο», νοείται ότι αναφέρεται στο δίκαιο της σχετικής εδαφικής μονάδας του εν λόγω κράτους.

Άρθρο 57

Επιφυλάξεις

Καμία επιφύλαξη δεν μπορεί να γίνει ως προς την παρούσα σύμβαση, εκτός εάν ένα συμβαλλόμενο κράτος δηλώσει με κοινο-

ποίηση του προς τον Θεματοφύλακα ότι η παρούσα σύμβαση δεν εφαρμόζεται:

- α) στις διεθνείς αεροπορικές μεταφορές τις οποίες εκτελεί και εκμεταλλεύεται απευθείας το εν λόγω συμβαλλόμενο κράτος, για μη εμπορικούς σκοπούς, σύμφωνα με τις λειτουργίες και τα καθήκοντά τους ως κυρίαρχο κράτος· ή/και
- β) στις μεταφορές προσώπων, φορτίου και αποσκευών των στρατιωτικών του αρχών με αεροσκάφος νηολογημένο στο εν λόγω κράτος μέλος ή μισθωμένο από αυτό, η πλήρης μεταφορική ικανότητα του οποίου έχει κρατηθεί από τις εν λόγω αρχές ή εξ ονόματος αυτών.

ΣΕ ΠΙΣΤΩΣΗ ΤΩΝ ΑΝΩΤΕΡΩ, οι υπογράφωντες, δεόντως εξουσιοδοτημένοι, πληρεξούσιοι, έδωσαν την υπογραφή τους κάτω από την παρούσα σύμβαση.

ΕΓΙΝΕ στο Μόντρεαλ την 28η ημέρα του μηνός Μαΐου του έτους χίλια εννιακόσια ενενήντα εννέα στην αγγλική, αραβική, κινεζική, γαλλική, ρωσική και ισπανική γλώσσα, όλα δε τα κείμενα είναι εξίσου αυθεντικά. Η παρούσα σύμβαση παραμένει κατατεθειμένη στα αρχεία της Διεθνούς Οργάνωσης Πολιτικής Αεροπορίας και πιστοποιημένα αντίγραφα της διαβιβάζονται από τον Θεματοφύλακα σε όλα τα συμβαλλόμενα κράτη της παρούσας σύμβασης, καθώς και σε όλα τα συμβαλλόμενα κράτη της σύμβασης της Βαρσοβίας, του πρωτοκόλλου της Χάγης, της σύμβασης του Γκουανταλαχάρα, του πρωτοκόλλου της Πόλης της Γουατεμάλα και των πρωτοκόλλων του Μόντρεαλ.